

A DEZERTŐR

Borsos Vince az a fajta munkás, aki nyolc év óta, amióta a motorüzembe került, a száját sem nyitotta ki. Elvégzett mindenféle munkát, jót is, rosszat is, akkordban, normában, órabérben egyaránt. Három szép lánya van, jóra való, dolgos felesége, s kis kertés háza a gyártól negyedórányi járásra, a Rigó utcában. Édesanyja kedvéért évente egy ízben, apja halálának évfordulóján öt-tíz percet elidőz a Miasszonyunk templom félhomályos oldalhajójában, kocsmában viszont havonta egyszer, minden második fizetéskor megfordul. Bort, pálinkát nem iszik, sört is legfeljebb két korsóval. Senki sem látta őt még pityókásnak.

A személyzetis, ha mindez érdekelné, ennyit jegyezhetne fel róla. Persze csak tegnapelőtti érvénnyel. Tegnapelőttivel, mert Borsos tegnap száz forintot vett el a „Kis Kanász”-ban. Nem volt fizetésnap, mégis betért. Borral kezdte, pálinkával folytatta. Jó darabig szólózott, mignem asztalához telepedett egy gyűrött arcú, negyvenes férfi. Olyan korú, mint ő maga.

— Búsulunk, szakikám? — kezdte az idegen, akinek érdes hangja zavartalan őszzhangban állott bíborszínben játszó uborka orrával.

Borsos elengedte füle mellett a bizalmaskodást, s elfordult. Ám az uborka orrú nem volt finnyás ember. Nyilván hozzászokott a visszautasításokhoz. Felhajtotta maradék borát, kedélyesen csettintett nyelvével, s újból kezdte:

— Sose búsuljon!... A nők, hajaj, jól ismerem őket! Előbb-utóbb mindannyiunkat otthagynak...

— Nem vagyok kíváncsi a nőügyeire!

— Jól van, szakikám, el is mehetek — szolt az uborka orrú, s hangja nem annyira megbánottságot, mint inkább szomorúságot fejezett ki.

— Maradjon.

— Máskülönbén Happel vagyok...

Az asztal-szomszédban már volt néhány léghőnyomás. Bizonyára ez volt az oka és nem a tisztesség, hogy nem védte a töményszeszt, hanem takarékosan kortyolgatta. S mert a kocsmá lélektanát, vagy inkább az etikettjét jól ismerte, hagyta beszélni fizető páciensét, ő többnyire csak fontoskodva bólogatott.

Éjfél felé Borsos már az egész gyárat bemutatta Happelnek. Brunnert, a korrupt művezetőt Gulácsy főmérnököt, Török igazgatót, Lakatost a MEO vezetőjét, Szegvári főkönyvelőt, Haverlét a rendészetről, és Bárányt, a szakszervezeti bizalmi. Az uborka orrú néha lecsukta fáradt szemét, ilyenkor résztvevően hümmögött. Borsos pedig elmesélte nagy emberi megrendülését, amely a gyárban érte.

— Az emberek hitványak... Amíg a művezető együtt járt vadászni az igazgatóval, meg a csuda tudja már, hogy hová, mindenki gazsulált neki. A szektársak eltúrták, hogy Brunner művezető riszteljen az újításokból, akár csinált benne valamit, akár nem. Gulácsy minderről tudott, de ő akkor még nem fúrta igazgatóját, csak később, amikor Haverlétől hírülvette, hogy Török igazgatót legfölül kietették a pikszisből. Akkor aztán akcióra kezdett Lakatos, a főmeős, beszállt a játékba Szegvári főkönyvelő, sőt Haverle is, nem különben a szakszervezeti vezető posztjéle kacsintgató Bárány, a bizalmi... Hát nem aljasak?...

— Hagyja őket a fenébe, pajtikám! — röfönt közbe Happel kissé felélénkülve. — Maga kisember, ne kavarja a kását!... Igazam van, vagy nincs igazam?!...

— Nem érti ezt maga... Minden az igazgatón fordul. Ha ő megy, a művezető kiskirályoskodásának is befellegzett. Két legyet egycsapásra!... Ez volt a jelszavuk... Érti már?...

Az uborka orrú igyekezett értelmes arcot végni. Ez megnyugtatta Borsost, s folytatta:

— Az igazgató úgy látszik, mégis megkapaszkodott. Egy hete kint járt a minisztériumból valami fejese... Nagyon parolázott Törökkel, aztán különbeszélgetésre rendelte be a főkönyvelőt, meg a főmérnököt. Az igazgató ezalatt Brunnert kérlette fel az irodába... Többen látták, amint a régi hangulatban kvaterkáztak.

— No persze. Kibékültek...

— Azóta a művezető törleszt. Ma is két embert levett a gépről. Jól kerestek. Nemrég még risztelt velük...

— Fontos, szakikám, hogy magát békén hagyja.

— Nekem semmi közöm hozzájuk... Legföljebb annyit, hogy tanúja voltam, amikor a sógoröcsémet levágta...

— Risztelt...

— Risztelt, az anyja keservit!... Aztán följelentettem.

— Lássá, ez marhaság volt magától! — nyilvánította véleményét az uborka orrú és egyből kiitta poharát.

— Azt hiszi? — lepődött meg Borsos.

— Azt, azt!

— Én pedig nem tágitok... Brunner jött, hogy sikáljuk el a dolgot... A bizalmi is benne van, Haverle, a rendész is hajlik rá, Brunner még órabéremelést is fért...

— Hehe! — röhögött fel az uborka orrú. — Szakikám, tudja, hogyan fogják elintézni?... Így — s negyvenhatos lábát az asztal alól kilökte mutatta.

— Brunner a bizalminak azt mondta: fognak még a hangoskodók retirálni.

— Maga is hangoskodott?

— Én csak a hamisság ellen vagyok.

— Na lássa!... Most aztán be van tojva, mi?...

— Van az öregisten!

Nem éppen épületes diskurzusuknak a záróra vetett véget. Borsos kissé dülöngölve hazagyalogolt.

— Lehet, hogy Brunner kirúgat? — morfondírozott egész úton, s mennél többször tette fel magának a kérdést, annál jobban hitt ebben a lehetőségben. Mire ügyel-bajjal kinyitotta a kertkaput, már szorongva gondolt a holnapra.

Borsosné nem aludt. Kint a konyhában várta urát. Némán a megdöbbenéstől, elébe tette a melegen tartott ételt, majd hangtalanul sarkonfordult. A férfi nem nyúlt a vacsorához. Felkelt, odaállt a borotválkozó tükör elé. Nézte, borostás arcát, karikás szemét, s tisztán hallotta az uborka orrú korholását:

— Lássá, ez marhaság volt magától!...

— Azt hiszi?

— Azt, azt!

Bentről kihallatszott legkisebb lánya köhögése. Egy pillanatra elszállt fejéből a gőz. Arca most még ijesztőbbnek tűnt, mint az imént. Fénytelen szeme kétségbeesetten meredt rá vissza tükörből.

— Holnap visszakerem a jelentést Haverlétől — mondta ki félhangon, s megint a mély barázdákat vizsgálta fakó arcán.

— Igen, visszakérem — sziszegte újra, meg újra, s szeme néhány pillanatra elhomályosult. Mikor a tükör ismét kitisztult, gyanakvással és megvetéssel nézte benne önmagát. Már hangosan társalgott a pimaszul és hülyén vigyorgó idegennel, s hogy el ne essen, hasát nekidöntötte a mosdóállványnak.

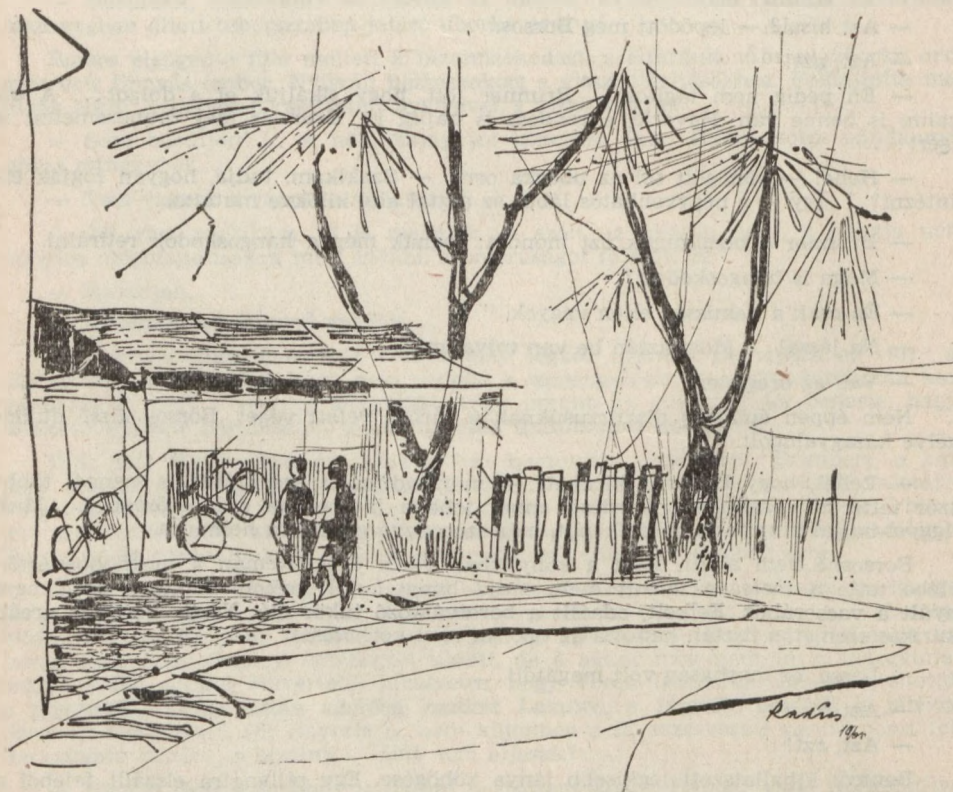
— Borsos úr, holnap kimagyarázkodik Haverléné!...

— Soha!...

— És ahogy egy kisembertől illik, Borsos úr kezét csókol Brunnernek... Érti. Borsos úr?... Kezet csókol Haverlének... Borsos úr?... Érti ugyebár?... Hogyan értené, hiszen magának családja van, Borsos úr!...

Szinte már üvöltve nyúlt a tükörhöz, hogy görcsös fájdalmában a földhöz vágja. Keze félúton megállt, mint a dezertőr, aki ellenállás nélkül megadja magát. Aztán undorral kiköpött. Egyenesen bele a tükör középebe.

Ennyi kritikája még volt.

RADICS ISTVÁN: KERÉKPÁRMEGŐRZŐ